

SELMECZBÁNYAI HIRADÓ

VEGYES TARTALMU HETILAP.

SELMECZ-BÉLABÁNYA SZ. KIR. VÁROS-, A F. M. K. E. SELMECZBÁNYAI VÁLASZTMÁNYA- ÉS A MAGYAR TURISTA-EGYESÜLET SZITNYA-OSZTÁLYÁNAK HIVATALOS ÉRTESETŐJE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre 8 korona. Félévre 4 korona. Negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára 20 fillér.

HIRDETÉSI DIJAK:

Hirdetések megállapodás szerint számítatnak.
Nyitlitter díja soronként 20 fillér.

Felolós szerkesztő és lapfoglaladonos:
KUTI ISTVÁN.

Az expediciót s hirdetésekkel illető reklamációk a lapkezelő

Joerges Ágost özvegye és fia

céghöz intézendők, hova az összes pénzükieltemények is küldendők

Megjelen minden vasárnap.

A Vészbizottság és a — Vigadó!

A városi háztartás és ügykezelés felülvizsgálására kiküldött bizottság legutóbbi (és talán utolsó) ülésében, miután a költségvetés minden egyes címét letárgyalta, szóba került, hogy mik lehetnének azok az intézmények, melyeknek hiányát a közönség érzi s melyek nem követelnek *impudctiv* befektetéseket.

A bizottságnak a hatóságon kívül eső tagjai vetették fel a Vigadó kérdését: a kuruc *Sztankay Ferenc*, ki legott 200 korona adományt ajánlott fel egy vígadó-színház céljaira, a minden közügy iránt buzgón érdeklődő ifju törvényhatósági tag, egy szóval haladó párti *Székelly Vilmos* s a bő tapasztalatu, reális irányban conservativiz-musa mellett is hasznos újításokra törő *Sobó Jenő* szólottak hozzá a két első által felvetett kérdéshez s fejtegették, hogy a selmecbányai nagy számú intelligens közönség mennyire kénytelen nélkülözni azt az egész intelligens társadalom (polgári közönséget és ifjuságot) egybe gyűjtő és együtt tartani alkalmas szórakozó helyet,

mely a mi viszonyaink mellett egyesitene magában a vígadót és a színházat, mert utóbbi hiánya is okozta, hogy a színészek Selmecbányán kellemes othonra nem lehetnek és hogy Selmecbánya közönség éppen e legfőbb okból jő színészeket nem üdvözölhet ős falai között.

S midőn valaki felemlítette, hogy hiszen a selmecbányai takarékpénztár már a terveket is kidolgozta egy modern redout építésére, fenttiszelt urak mosolyogva fogadták a közbeszólást s tárgyaltak tovább az első indítvány medrében, hogy t. i. a város lesz kényszerült a vígadót felépíteni és pedig olyképen, hogy alkalmasabb hely hiányában felépített azt a magas ház udvarában, a főispáni lakást elkönnyörgi, abból és a hátsó (volt kötszövő gyári) helyiségek egy részéből alakít a nagyteremhez szükséges társolgo, falaló, étkező stb. egy szóval mellékhelyiségeket, a nagy tánctermet pedig megcsinálja úgy, hogy a Tibély féle ház oldalfalának irányában felmagasít egy falat, kőből lebot egy másik falat s úgy aztán kap egy széles s hosszú fedett termet, mely alatt a kocsik be- és a ka-

pitányási kapun kijárhatnak, a nagy udvarból mulató kertet is lehetne varázsolni s mindez nem kerülne többbe 80—100000 koronánál.

A lelkes vészbizottság mindjárt fel is kérte Sobó bányatanácsos urat, hogy ez eszmét a tervezés alakjába öntse s nagy keretű költségvetést mutasson be a további tárgyalások „elővezetetésére“ (a la báró Fejérváry!)

Valahányszor a selmeci redout ügyéről hallunk, eszünbe jut önkénytelenül is egy Seifensteiner Salamon féle adoma: egy kétesül gazdag székely fiának nem akaródzott tanulni, a dus eszü apa hát meglátogatta a fiu vizsgáztató tanárait, tárgyal mindegyikükkel jó akarattal, mindegyiktől nyert egy biztos biztatást, de a fiu egyhangulag elbukott a vizsgán. A kétesül székely a bukott fiu vizsgája után meghívta a fiu tanárait egy gazdag ebédlakomára, azok egytől-egyig meg is jelenek s hilledeve látják, hogy a gazdagon terített asztalra egymásután kerülnek a ragu leves, töltött káposzta, vadak, halak, tészta illő rendben, de oly gyors egymásutánban,

Selmecbánya történetéből.

A kuruc idők.

Irtja: Richter Ede.

III.

Semmi sem vet szebb fényt Rákoczy fejedelm és főmegbízottainak igazi magyar nemeslelkiségére, mint azon körülmény, hogy ellenségeink is gyorsan megbocsájtani tudtak.

Igy Selmecbányán a szerencsétlen Fabricius aljegyző, ki a tanács által szerkesztett felterjesztés szerint hazra nem utazhatik és nincs miből élnie, ezen felül tettét mélyen megbánta, rövid idő múlva, már február végén „feltételen“ állásban meghagyatták.

A hodrusi „Verwallter“ Waldreich Ferenc ellen a hodrusiak, különféle visszaélések miatt, panaszt emeltek s őt a tekintélyesebb tanácsstagok rávétek — bár állatlanságát erősen liangoztatta — hogy állásáról mondjon le és e helyett fogadjja el a megüresedett városi „Buchhalter“ állását.

Helyébe az elkeseredett Lemony György volt bírót választották meg és Rákoczyék ennek is megbocsájtva csak előbb viselt kétszínű dolgait, ezen állásban megerősítették.

A polgárok 24 pontban beadott panaszát alapos vizsgálat alá vették.

E panaszból kiemelem különösen a következő pontokat: „Beschweren sie sich über die so gar schlechte administration der Stadt —

wirtschaft, und sonderlich dess Holtz, von deren Herrn Stadtrichter über die gebühr nach eigenen beheben undt wohlgefallen distrachiret wirdt“ (panaszt emelnek az anyira rossz városi gazdasági administráció és különösen a bírák fagazdálkodása ellen); a vásárok nincsenek kellő felügyelet alatt tartva, az elővásárlást szigoruanban kellene ellenőrizni, hogy az élelmi szerek — „vietuálien“ — ne drágíttassanak; az idegen parasztlaknak ne szabadon 9 óra előtt söt árulni („ehe 9 geschlagen kein Salz verkaufen“); a sör jó minőségére nagyobb gond fordítandó, az alsó sörház jobban berendezendő („das untere Breuhaus zugerichtet werden solle“); a tüzendeseti szabályzat megalkotandó; miután sok a bábasszony és ezek közül sokan nem értik dolgukat és veszélyeztetik a ceasesemők életbenmaradását, („undt dero halber schon viele Kinder verwarloset haben“) a bíró kötelességévé tétessék, hogy ily bábákat a legöregebb két bábasszony által vizsgálat alá vétesse és a kik nem alkalmasoknak találtnak, a bábasszonyi működés további gyakorlatot elláttassanak; rossz lévén az ivóvíz, e baj is orvosoltassék; a városi közórák pontos járásására és az éjjeli órák órajelzésére („die Stunden ordentlich auszuufen“) szigorubb felügyelet gyakoroltassék stb. stb.“

És Rákoczy kormányának figyelme mind

eme panaszokra kiterjedt és annyira-mennyire a bajokat orvosolta.

Csoda-e, ha ugy Hellenbach báró kamaragróf, mint az összes lakosság mindinkább növekedő bizalommal, hűségese megadással viselkedett Il-ik Rákoczy Ferenc dicső emlékezteli fejedelmünk iránt.

Hiszen azt tapasztallák, hogy a megtért hűlenek is bocsánatot kapnak, a polgárság panaszai meghallgaltatnak és a panaszok orvoslása iránt az intézkodések is megtétevek; bányaművelőket akadálytalanul üzhetik, egyéni szabadságukban, a városi privilégiumok adta jogaikban korlátozva nincsenek, és az a hadi adó, katona eltarítás és katona jutalék oly teher, melyet a császáriak is — talán még nagyobb mérvben — megköveteltek volt is most is megkövetelnének.

Egy kicsit rosszult esott a városiaknak ugyan Sróter uram, de nagyon határozott hangon Besztercebányáról irt „kivánsága“, hogy Grueber Ignác uram tanácsstaggé ne választassék meg; mert nem bízik benne („Er hat wieder des Landes rechten und Freihelten gekhandelt, so Er mehr zur Kayserlychen seiten inelindern könne“), de az állás megbízható emberrel töltessek be. („Ein wahres undt treues Landes Kind zu solcher würde solt befördert sein.“) A selmeciek ez eselben is engedelmeskedtek és a kismelct Grueber helyett

hogy a levesből nem is merithettek, rögtön utánna öntötték a töltött káposztát, ugyanabba a tálba azonnal rá a hideg halat és így a többi, úgy hogy az egész ebéd összeszele ételei egy tálba kerülnek s a késztül székely csak azután kezdé vendégeit kínálni, hogy hát merítsenek hát! A hűledező vendégek kíváncsi kérdésére a késztül székely megmagyarázza, hogy mindaz a mi tálban van, az a t. vendégek, mint tanári kar, külön-külön mindegyik édesen biztató, ehető, és jó, de együtt élvezhetlen kártevő rossz.

Nos hát ez az igazság, igazság marad Selmecezen is, a selmeci takarékpénztár igazgatóságának tagjai és talán az összes részvényesek zugolónak, háborognak, hogy nincs redout, szídják a takarékpénztárt, hogy miért nem épít, szóval édes jó barátjai külön-külön egytől-egyig a redout ügynek, de ha összegyűlnek, hogy hát végre határozzanak e sokat tárgyalt ügyben, akkor az eredmény egy hangu leszavazás.

A városiak éppen ezen a kaptafán vannak kicsiszolva, mint törvényhatósági bizottsági tag úgy szónokol, hogy a városnak a legszükségesebbre sincs pénze, nem hogy Vigadóra (de azért követeli hogy Vigadó legyen!) ott van a takarékpénztár, annak van 360000 kor. tartalék alapja, csinálja meg az! s ha ugyanez az ur mint az intézet igazgatóságának tagja szónokol, akkor úgy nyilatkozik meg, hogy az intézet a részvényesei hasznát kell hogy nézze, a vigadó építése kulturális és közügy, csinálja meg a város.

Igy aztán az ugyanazon urakból álló társadalom és közönség két redout között büzhödött csapzékbe esik s nem képes kivergődni, még ha kivilágos kivirradtig mulat is.

Tisztelt tanár urak! gondolják meg a dolgot jobban, kérjük s csak egyszer cseréljük meg a szerepet, vétsék el a dolgot s képzeljék el a takarékpénztár közgyűlésé-

ben, hogy mint városatyák szónokolnak, higgyék el azonnal meg lesz nyerve e nagy közönség, ki lesznek békitve feleségeik, leányaik, megelőgesznek a részvényes tagtársak is, mert higgyék el, hogy anyagi veszteséggel sem fog járnai vállalkozásuk.

És tisztelt városatyák! ha már az előbbi szerepkörbe véletlenül nem találnának bele, mert ott csak a pénz beszél, vegyék magukra a közgyűlési teremben a takarékpénztári gondolkodás köpönyegét s számítsák ki, hogy Selmecezen egy redout építése, de csak a Flemming-féle ház telkén, nem járhat veszteséggel, szánják tehát rá a tisztviselők nyugdíj alapját, mellyel szemben e város közönsége garantírozhatná a biztos kamatozást riziko nélkül, ugy a nyugdíjalap is csak előnyét látná, a közönség is jól járna, mert minimális risicóval célt érne és egy redoutra tenne szert!

Lesz alkalmunk talán még bővebben s újból foglalkozni ez ügyvel, most csak arra kérjük a takarékpénztárt, ne csuftsza el azzal, amit tervel, a szűk Deák-Ferenc-utczát, hogy mostani szék épületét egy emelettel felmagasítja. Higyje el a második emeletre nem kap szöngyeház hirdetések, már pedig az a kiemelkedő egy épület a mostani simmetrikus szépséget alaposan tönkre tenné. Foglalkozzék inkább finánciális komolysággal a város tanácsának szűkszávu megkeresésével, melyet a vészbizottság ülése sajtolt ki, s melyet adunk egész terjedelmében, hogy a t. részvényeseknek is módjukban álljon az ügyvel jó előre foglalkozni, tárgyahnai s megbeszélni hogy a fővizsgán milyen köpenyben diskuráljanak.

A megkeresés a következő:

A selmecebányai takarékpénztár tek.

Igazgatóságának

Helyben.

Számtalan oldalról értesült tanácsunk a közönség ama jogos óhajáról, hogy Selmecebányán egy a mai és az itteni közönség igényeinek megfelelő Vigadó épület létesüljön. Egy vigadó léte-

sítését a helyi viszonyok már kulturális szempontból is szükségessé teszik, mert városunkban a kulturmissiót teljesítő jó szintársulal kellemes otthont nem találhat, s a nagyszámu fiatalok, intelligens közönség nélkülözti azt az egész társadalom egybegyűjtési és együttartlani képes szórakozó helyet, melyre egy modern Vigadó igen alkalmas lenne.

Legujabban a v. háztartás felülvizsgálására kiküldött bizottság is felvetette az eszmét s tanácsunk a sok közérdeket érintő szempont mérlegelésével késnek nyilatkozni ez ügyben az előkészítő intézkedések kezdeményezésére.

Azon szempontból kell kiindulnunk, hogy egy modern Vigadó létesítését Selmecebányán a legalkalmasabb hely a takarékpénztár tulajdonát képező u. n. Flemming-féle ház, mert teljesen központi fekvésű, minden oldalról szabad s kiépítése a város szépiészeti szempontból is emelendő.

Ugy vagyunk értesülve, hogy a takarékpénztár e telekre már tervet is készített a közönség várva-várja a szép terv megvalósulását.

Azon kérelemmel fordulunk tehát a t. Igazgatóságához, kegyeskedjék az intézet anyagi érdekeinek szem elől nem tévesztése mellett az új Vigadót a Flemming-féle háztelek helyén felépíttetni, vagy ha ez finánciális nehézségekbe ütköznék, mert pl. a jövedelmesség el nem érte azt a mértéket mellyel a kész pénz kezelésé és forgatása gyümölcsözők, sziveskedjék tanulmány tárgyává tenni s megadni a lehetőséget arra, hogy a Vigadó építése egy amortizációs kölcsön természetű bíró költséggel váljék lehetővé mert pl. tanácsunk nem idegenkedik oly értelmű javaslat meglátelától sem, hogy az építési összeg megfelelő %-ának biztosítására a közönség vállaljon felelősséget az évi törlesztés biz. hányadág (pl. 35%) természetesen úgy, hogy ezen risico ellenében, az amortizációs idő lejártá után az épület a közönség kizárólagos tulajdonába menne át, mert hiszen a takarékpénztár ez esetben egyszerű törlesztéses kölcsönt adna, mely teljes biztosíték mellett bizonyos idő múlva teljes törlesztést nyerend.

Ha ilyképpen sem volna a Vigadó létesítéshel sziveskedjék nyilatkozni, hogy e célra egy részvénytársaság alakítása eselen a t. takarékpénztár mily árban lenne hajlandó átengedni a Flemming-féle házat s ennek értékén felül mily összeggel jégyezze a részvényekből?

Selmecebányán, 1902. január hó 28-án.

Sztinyai József, s. k.

kir. tan. v. polgármester.

Heldt Baltzer választották be a megüresedett tanácsági állásba.

A midőn Rákoczy és kormányemberei tapasztalták, hogy Selmecebánya városa polgárai, Hellenbach báró hamaragróffal az élükön, engedelmességüknek mindenben spontán tanujeleit adják: nagy bizalommal kezdtek viselkedni e város iránt.

Már 1704-ben január 17-én, tehát még Jánoky szereplése előtt, gróf Beresényi sajátkező aláírásával ezt a magyar levelet írta a tanáchoz: „Mivel hogy tekints, és ngos Szentkirályi Andrásy György Generalis Fő Sztrása Mester Ur maga kedves Hitves Társát nagyobb bátorságnak s gondviselésnek okáért, máskint is beteges állapottal lévén fogja kglmetek Városába szállítani, mivel magának említett Gral Fő Sztrása Mester Uramnak továbbis a Haza Szolgálatyában kellettök continuenszkodni: azért inalmáltök kglmetektől, hogy illendő reflectióba vévén kglmetek eö kglme köz Ügy mellett való hiv fáradozását, említett Hitves Társát becsülettel, s alkalmaso szállással excipialni, sőt ha az nemes Városnak fogyatkozásával, s alkalmatlanságával nem leszen, egyébb szűkséges állapotokban is kedveskegyek.

Ezzel Isten ölesse kglmeteket. Köll Somoria városába 17. Jan. 1704. N. Beresényi.*

Dicséret az ösbök emlékének, hogy e vendéglátás a legnagyobb figyelemmel gyakorolták!

De a bizodalom nagy mérvéről még jobban tanuszkodik az, hogy Beresényi a maga „Hitves Társát” is, a ki gróf Forgáchné és Csáky Tamásné grófné kísérelében hosszabb tartózkodásra ide érkezend, a tanácsnak gondoskodó figyelmébe ajánlotta.

1704. April 21-én tudomására hozta ugyanis a tanácsagoknak Stephani bíró, hogy Beresényi generalis, Sréter intimációja után megüzente, hogy „Hitves Társá” Forgách és Csáky Tamásné grófné (umb der May Cur*) májusi üdülés végett itt fog tartózkodni.

A tanács ugyanaz napi gyűlésén elhatározta, hogy a magas vendégek elejébe Lang János, Lorberer, Kharass, Armbruster, Heldt és a főjegyző lovagoljanak, a grófnóket tisztességgel fogadják és a vendégek ellátása egyelőre a város pénztárából, később azonban a fiscus javaiból fedeztessenek. (Sie in der Stadt honett empfangen, undt bis aus dem Fiscal Guttern die provision zum Unterhalt wird verschaffet werden können, wenigsten 2. od. 3 tag von seite der Stadt verpflegen soll.) A többiekre nézve gróf Beresényi udvarmesterével, Patay Lászlóval kell majd megállapodni. (Gnral Beresényischen Hoffmeister communicatio consilio gemacht werden.)

Ezzel a Patay László „Hoffmeister”-rel a városi bíró és tanács igen jó lábón állott és

sok esetben felhasználta őt a Beresényinél való közbenjárásra.

Persze, hogy e szolgáltatókért a város adós nem maradt, mint azt a következő levél is igazolja: „Ajánlunk kglteknak kész keőlesse szolgáltatoma. Isen sok jokkal áldgya megh kglteket, kívánom. Die 1 Decembris nekem irt beöcsületes levélét a Nemes Városnak kedvesen vettem; mit írjon benne telhességem szerint munkálodni dala occasione ell nem mulatom, hogy penig választ addigh réa nem adhattam, mind addighis azon dologh effectusan nem mehetett, de Commissarius Darvas Mihály Uram eö kglme ugy hiszem ön érettem is tett illendő választ a Nemes Városnak. Az Nemes Város levelében azt teszi, hogy számomra küldött egy mentére való Poszlót, hat ön látal, hat tányért, mind ezekbe semmit sem láttam, a kezemhez senki sem adott semmit, gondolom talán feledékségből ot maradt, kil minapi mundurhozó katonák is referálhatnak, hogy kgltek Levelének Continentiája szerint kerestök az mundur közöl. Ön tovább is kglteknak kívánok kedveskednem szolgálom. Isen oltalmában ajánlom kglteket. Datum ex Aste Pente die 15 Decemb. Ao 1703. Kgltekh Jóakarója, kész szolgálója: Méltóságos Generalis Gróf Beresényi Miklós Urama eö Nagha Hoff Mestere: Patay László.*

A grófnóket nagyszerűen fogadták. Hellenbach.

Állami alkalmazottak fogyasztási szövetkezete.

Múlt hó 26-án vasárnap d. e. 1/9 órakor tartották a Zsembery-féle teremben az állami alkalmazottak közgyűlésüket a megalakítandó fogyasztási szövetkezet ügyében. E célból megjelent mintegy 400 állami alkalmazotti, kik együtt körülbelül 950 üzletet képviseltek. Bárduffy Antal m. kir. hányatanácsos mint az előkészítő bizottság egyik tagja a következő lendületes beszéddel nyitotta meg a gyűlést.

Tisztelt gyűléseket!

Engedjék meg, hogy mint a létesítendő fogyasztási szövetkezet megalakulását előkészítő bizottság tagja türelmükkel rövid időre kikerjém. Mindenki tudja, hogy nehéz megélethetési viszonyok között vagyunk. Mindenki érzi, hogy drága pénzzen szerzi be a megélethetési szükségességeket, árukat, s főleg a húst.

Ne csodálkozzunk azért, hogy különösen az állisztek, sőt munkások között is már régtől óta a vágy: segíteni a nehéz helyzeten.

A nehéz megélethetés, s a vágy e helyzetben segíteni, birta azután a tisztviselőket, álliszteket és munkásokat arra, hogy mozgalmat indítsanak fogyasztási szövetkezet megalakítására.

Többen felkérték tehát, hogy a létesítendő fogyasztási szövetkezet megalakítását előkészítsen.

Jóllehet gyengeségemet és járatlanságomat éreztem e téren, mert hiszen fogyasztási szövetkezetnek még tagja sem voltam eddig, nem hogy megalakításához értenék, az általánosan nyilvánult óhaj arra birt, hogy a kérelmet megfellelőtelenségem vegyem, s az elől — bár szerettem volna — ki ne térjek. Vállalkoztam tehát az előttem még ismeretlen, nehéz feladatra.

Öröm fog el, hogy most e tisztas gyűlekezet után következzék az ige most már — nem kétem — testlé!.

A kapott megbízás ad bátorságot és jogosít fel arra, hogy a szép számban megjelent tagokat üdvözöljem, s azután őszinte köszönetet mondjak azok előtt azon társainknak különösen Sobó Jenő és Ágfalvi Alajos tanácsos uraknak, kik az alapszabályok tervezetnek egybeállítás körül velem fáradoztak, továbbá Krék Ottokár, Jákó Gyula, Székely Vilmos, Nikl János stb. uraknak, valamint azoknak az álliszteket, kik az előkészítés munkáját velem megosztották, s a kit először kellett volna említenem: Svehla Gyula miniszteri tanácsos, bányaigazgató ur Ó Mellóságának, aki szóval és tettel lehetővé tette ügyünknek immár közel jövőben való megvalósítását.

Ez uttal azonban sajátlatomnak is kifejezést kell adnom a fölött, hogy a Hangya központi szö-

vetkezet kiküldött jét nem tisztelhetjük körünkben, s így rá, kezdőre esik a súlyos feladat, hogy e közgyűlés célját előadjam, ismeressem a szövetkezetek működését, irányát és hasznát, előterjeszsem létesítendő szövetkezetünknek viszonyát a Hangya központi, s csak ezután fogom Önöket felhívni arra, hogy maguk közül elnököt válasszanak.

A bennünket összehozott közös cél főúdv voltát, ugyiltszik, mindnyájan tudjuk, ismerjük. A jelenlévők szép számból legalább arra kell következtetni, hogy a nehéz megélethetési viszonyok között mindannyian kívánják, hogy közös erővel egyesüljünk oly szövetkezet megalakítására, mely tagjait olcsó és jó minőségű háztartási, esetleg ruházati cikkekkal látja el.

Mindnyájan tudjuk, hogy a fogyasztáshoz szükséges cikkek beszerzésénél mennyire karosodik a vevő, s azt is, miben áll ez a veszteség.

Tudjuk azt, hogy sok szatócs — tisztelet a kivételnek — bizony sokszor lehetetlenül teszi, hogy a különben is kevés pénzzel rendelkező álliszte, munkás szerény keresetéből tiszteségesen megélethesse. Az önképp agasztó előszeretete a hitel iránt pedig nagyban elősegíti az eladósodást, s nem lehet csodálni azután, hogy az adósság romlásba kergeti az embereket. Bizonyára lesznek olyanok Önök között is, kik magukon tapasztalták, hogy egyik-másik szatócs először oly dolgok megvásárlására ösztönözte őket, amit nélkülözni tudnának; más esetben többet vásároltakat önképpel, mint a mennire tellett. A legvégezetesebb azonban az az eset, ha oly cikkeket fogyasztanak, melyeknek árát az elfogyasztás után csak hónapok múltán remélik megkeresni.

Hány eset tudunk, hogy ha valamely véletlen baleset megakadályozza egyiket vagy másikat a munkában: akkor az illető ki van szolgáltatva hitelezőjének, a ki azután kifosztja mindenéből, mielyt látja, hogy nincs már rajta mit nyernie.

Ez magyarázza meg azután azt is, hogy ily szatócsoknak, ha drágán árulja je a portékát s ha még annyira hamisítaná is azokat, mindig akad vevője, s nehány év alatt megdagaszik még oly közönségen is, hol a lakosságnak alig van betevő felátja.

Igy megy önkre a nép anyagiilag, így zülük el azután szellemileg, erkölcsileg is. Nem egy szomorú példa hozható fel ennek bizonyítására! Tekintsünk csak a rutnákra felvidékre.

Valamint a gazdasági élet egyéb ágaiban, hogy itt is csodákat mivelhet a szövetkezetek! mert a fogyasztási szövetkezet kiragadja tagjait az uzoráskodó szatócs karmai közül; jó minőségű s aránylag olcsó portékát szerez be számunkra, jőzen életmódhoz, takarékosághoz szoktatja őket, hogy előmozdítsa anyagi és erkölcsi gyarapodásukat.

Nem ritkán tapasztalható, hogy egyes ember, különösen kisebb helyeken, szükségleteit megfe-

lőlen nem is szerezheti be, de megéletheti ezt ötven, száz, ha összeáll s együtt rendel meg azt. — Mi ez? Nem egyéb mint szövetkezés a fogyasztásra! Hogy pedig előzetes bejelentés nélkül bármikor és bármint is olesón és jó minőségben vásárolhatunk, hogy a kereskedőnek jövedelmét is, melyet mi fizetünk meg, a magunk számára takarítsuk meg.

Az országban számos szövetkezet alakult, s különösen a hitelszövetkezetek sikere bizonyítja, hogy ahol a szövetkezés eszméje a nép lelkében gyökeret vert, ott megszűnt a nyomor, s a szövetkezetek nyomában a jólét csirái fakadtak.

Nem habozom azonban itt kijelenteni, hogy a nép teljes anyagi felszabadulását csupán hitelszövetkezetekkel elérni nem lehet, mert a szatócsok üzemeinek csak is jól szervezett fogyasztás vehet véget.

A közel multban hazánkban sok helyen alakult fogyasztási szövetkezet. Több ily szövetkezet azonban hibás szervezett, rossz vezetés, az ellenőrzés hiánya, gyatra összekötölés, sőt nem ritkán a spekuláció miatt is megszűntek létezni.

Ha párhuzamot vonunk egyrészt a hitel-, másrészt a fogyasztási szövetkezetek közt, nem lesz nehéz rájönni arra, hogy miért boldogulnak az elsők, s miért tengődik csupán sok fogyasztási szövetkezet? Azért, mert a hitelszövetkezeteknek hatalmas, jól szervezett központjuk van, a fogyasztási szövetkezetek ellenben — eddig legalább — irányítól nélkül magukra hagyatva tengődtek. Hogyan boldoguljon tehát egy szövetkezet, midőn még a vezetőségben is ritkán található fel a kellő szakértelem?

Ily fontos okból alapította meg 1898. tavaszán Karolyi Sándor gróf „Hangya” cím alatt a Magyar Gazdaszövetség Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetét, mely ugyanazt a szerepet van hivatva betölteni a fogyasztási és értékesítő szövetkezetek központja a hitelszövetkezeteknél.

A Hangya tevékenysége több irányú.

Fogyasztási szövetkezeteket alapít, s a már fennállókat, ha szükséges, átalakítja; a kőtelékhöz tartozó szövetkezeteket pedig berendezti s állandóan ellenőrzi.

Eddig sok ily szövetkezet igazgatósága — kellő szakértelem híján — teljesen ki volt szolgáltatva a boltkezelőnek, sőt meg volt fosztva még a lehetőségétől is annak, hogy visszaélései nélkül nyomára jöhessen s az esetleges kárt kifizethassa. — A vezetéstik alatt álló szövetkezetek ügyei, általuk ki nem puhatolható okokból, gyengén mentek az igazgatóságra pedig kétszeresen súlylál nehezedett a felelősség terhe.

Ez a gond a Hangyához való csatlakozással megszűnik, mert az utóbbi gondoskodik a szakszerű ellenőrzésről.

A Hangya másik fontos feladata az *áru-közvetítés*. A szövetkezetek élén rendszeres oly fér-

kamaraházi lakását, rendelkezésükre bocsájította. A város mint Vilhnye fűrdő tulajdonosa az ottani tartózkodást ajánlotta fel, mi el is lett fogadva és épen ezen körülmény, hogy e magas vendégei a városnak Vilhnyén igen jól és nagy biztonságban érezték magukat; — nem pedig Rákóczy gyöngékedése — volt főindító oka annak, hogy 1804. évi október havában a fejedelem is Vilhnyére jött, hogy a Selmecebányán tartandó békealkudozások és értekezletek lefolyását a közelből befolyásolhassa.

Mielőtt rátérnék e Selmecebányán megőrtént békeértekezletnek leírására, mely értekezlet városunknak egyik legnevezetesebb historiai eseménye: el kell még egyet — más leltvárukn felülten hiteltelenségű feljegyzéseiből és okmányokból mondanom, melyek igazolni fogják, hogy ez a mi nagy ideális, magasztos és nemes törekvésű Rákóczy Ferencünk nem véletlenül vagy „gyöngékedés” miatt jött Vilhnyére akkor és tartotta a közeli Selmecebányán a békealkudozások értekezletét, de mert legjobban bízott már akkor Hellenbach kamaragráf és ennek fölénye alatt álló Selmecebánya városában.

Azt is megakartá bizonyára mutatni az osztrák eszásári követeknek, Seilern báró és gróf Lamberg minisztereknek, hogy ez ősi időktől fogva királyi s illetve eszásári erőelmű német város az ő pártján áll.

Városunk, még akkor általában német lakosága, Seilern és Lamberg viselkedésével szemben

a legnagyobb ellenszenvet tanúsította, de, mint látni fogjuk, a Rákóczy részéről az értekezletnél jelen volt Beresényi és Károlyi is feltökényen öröködték a lakosság viselkedése fölött.

A béketárgyalások megfellelő megőrtént érdekesnek vélem még elmondani, hogy Rákóczy Ferenc a rézpolturák veretése ügyében Hellenbach kamaragráfhoz fordult tanácsért és kijelentette azon szándékát, hogy egy millió „Poltrathen” — Pottura rézpénzt akar veretni, a már eddig vert rézpénzen felül, a mely pénz az egész országban érvényvel bírna. — Erdemesnek tartom, hogy e Rákóczy idejében föltöbb fontos szerepet játszott rézpénz veretése vonatkozó leltvári eredeti feljegyzést közöljem, a mely a tanácsülésben 1704. april 29-én tárgyalatott és így szól: „Herr Stadtrichter produciert einen Fürstl. Befehl, vermittelt dessen intimirt wird, wie Ihre Hochfürstlich. Durchl. gesonnen wären umb das Kriegswesen desto besser fortsetzen zu können, undt hingegen das Landt nicht mit impositionen zu aggraviren vor eine Million Kupfernes Poltrathen müntzen zu lassen, mit dem ausdrücklichen beding, das selbige in den ganzen Landt gangbar seyn, und als dann bay der hiesige löbl Cammer gegen andre laufende Müntz eingewechselt werden solle.”

(A fejedelem egy millió réz potturát akarja

veretni és e pénznek az egész országban érvényt szerezni, úgy hogy azt az itteni kamara is más forgalom éreppénzzel beváltsa.) Hellenbach és a város tanácsa ezt a rézpénzverést („dieses Kupferne Müntzen”) művelettel nem csak azért sem tartotta jónak és fűdvönek, mert ez által az eddigi ezüst-éreppénzek értéke bizonytalanná lesz és („endlich nur Kupfer müntz behalten”) a jó pénz az országból kivittetik és a rossz rézpolturák értékkel bírn nem fognak.

Mint a történelemből tudjuk, ebben teljesen igaz volt Hellenbachnak és a város tanácsának, de Rákóczy Ferenc kényszerűségből mégis verette a tömörék rézpénzt, melynek azután értéke csakugyan mindinkább esökkent, míg végtére forgalomból kivittették el sem akarták többé fogadni.

Az e tekintetben okosan gondolkodó németek által tanácsolták a fejedelemnek — ha már a hadi célokra több pénzre van szüksége — inkább vessen ki nagyobb adót („dachero Ihre Durchl. viel lieber den Landsteier eine Million zu bezahlen auferlegen sollte”) és más, mint a következmény igazolta, hogy a Rákóczy rézpénzek értéküket kis idő múlva úgy szólván teljesen elvesztették, a selmeceieknek szintén igazuk volt.

(Folytatás következik.)

fiak állanak, kik a beszerzési forrásokat nem ismerik, azok iránt tájékozva nincsenek, de nem is lehetnek. Kénytelenek tehát oly kereskedők kövételést igénybe venni, akik bizonyára óvakodni fognak a fogyasztási szövetkezetek virágzását előmozdítani, sőt inkább arra fognak törekedni, hogy a szövetkezeteket a föld színéről elsöpörjék.

Ezek az okok voltak azok, amelyek bennünket is arra vezettek, hogy a minden tekintetben bizalmat érdemlő és önzetlen férfiak vezetésével álló központ támogatását vegyük igénybe.

Megalakítandó szövetkezetünk érdeke azonban még más okból is megkívánja, hogy a központ kövételisével bonyolítsuk le jövőben üzleteinket.

Kétségbe nem vonható ugyanis, hogy a fogyasztási szövetkezetek tagjai épen a közös és a nagyban való bevásárlás révén élvezik a legnagyobb anyagi előnyöket; de ez a tény elhalmozható a szövetkezetekre is, ha szövetkezetek egymással arra, hogy szükségleteiket közös forrásból szerzik be. Mert nyilvánvaló, hogy 500, vagy 1000 szövetkezet közös képviselője, a Hangya sokkal nagyobb előnyöket érhet el most, s még inkább idővel a bevásárlásoknál, mint egy ismeretlen kis szövetkezet.

Megemlítem, hogy a szövetkezeteknél a különben is ritkán feltalálható szakértelem másodrangú kérdéssé zsugorodik, ha minden, vagy legalább a fontosabb kérdések ügye a központi kezén megy keresztül. Ezek az okok indítottak bennünket arra, hogy a központi árubeszerzést már az alapszabályokba is fölvegyük.

Az alapszabályokba azonban nemcsak jótörekünk előmozdítását, hanem lelki életünk és erkölcsünk nevelését is fölvevük.

Amint az alapszabályok tervezetéből látni fogjuk először az lebegett szemünk előtt, hogy első sorban jót és olest kapjunk a szövetkezetektől; miért arra kell törekednünk, hogy a versenynyel is megbírközzünk.

A megalakuló szövetkezetektől azonban látni kell, hogy a kereskedők ellen forduljunk. Nem akarjuk mi egy tisztességes osztály asszisztenciáját veszélyeztetni. A cél segíteni magunkon, segíteni megelhetésünkön.

Nem tekinthetjük programnak az üzletszerű nyereséget, sőt azt az alapszabályok tervezete szerint kizártnak vesszük. Ha még is a filicék kikerekítéséből némi fölösleg lehet elérni, gondoskodunk arról, hogy külön alap létesülhessen, melyből a tagok közös érdekeit szolgáló különféle emberbaráti intézmények legyenek létesíthetők.

Hogy így legyen rajtunk a sor, közösen és egyenként megtenni a lehető a cél megvalósítására, mert meg vagyok győződve, ha mindenki teljesíteni fogja kötelességét, a siker el nem maradhat. Amit nem csak én, de hiszem minden jelenlevő tag őszintén kíván. Ugy legyen!

Azalakuló közgyűlést így megnyitván a jegyzőkönyv vezetésére felkéri Székely Vilmost, a jegyzőkönyv hitelesítésére pedig Zubka József és Urbán Vilmos tagokat. Bejelenti, hogy a törzskönyv tanúsága szerint 1324 tag 2245 üzletrészt 22450 K értékben jegyzett eddig él. Miután az alapszabályokat a közgyűlés egy-két szó módosításával egész terjedelmében elfogadta elnök indítványára elhatározta, hogy a helépő díjat egy koronában, egy üzletrész nagyságát pedig tíz (10) koronában állapítja meg. — Elnök felhívta ezután a közgyűlést 6 igazgatósági, 6 felügyelő bizottsági 1 titkár, 1 pénztáros és 36 választmányi tag megválasztására, egyben felkérte Pelachy Ferenc elnöklettel a szavazatszedő bizottságba Nickel János, Tihanyi Károly, Urbán Vilmos és Sziazo József tagokat.

A választás megejtetvén, az igazgatóságba egyhangúlag megválasztottak:

Bárdossy Antal kir. bányatanácsos, Sobó Jenő kir. bányatanácsos, Krbek Ottokár dohánygyári igazgató, Martiny István kir. bányatanácsos, Jakó Gyula kir. főmérnök és Kallner Aurél zuzumú intéző.

A felügyelő bizottságba egyhangúlag:

Agfalvy Alajos kir. p. ú. tanácsos, Pauer János akad. titkár, Vudy Antal dohánygyári igazgató, Platzer Jenő nyug. számtanácsos. Erdélyi Gyula kir. aljárásbíró, Millenovich Ferenc kir. számla ellenőr.

Titkarnak egyhangúlag: Székely Vilmos kir. mérnök, bányaiskolai tanár, pénztárosnak egyhangúlag: Surjanszky Kálmán kir. főpénztári tiszt.

A választmányba tilkos szavazás után megválasztottak: Pelachy Ferenc, Kapsz Ferenc, Gürtler Veron Platzer Sándor, Pokorny József, Simo Ferenc, Pohly János, Holyák Antal, Czimmermann György, Nickel János, Urbán Vilmos, Zdravzil Alajos, Csia Ignác, Zsófi Lajos, Fílo János, Demaresek Károly, Révay Adolf, Kovácsik Antal, Gröhmman Jenő, Zubka József, Barboriak Ferenc, Hanurák Ferenc, Gindl István, Bocskák István, Szép Gábor, Tihanyi Károly, Baffa Samu, Ricdl Gyula, Szedlák István, Schnóbal Ferenc.

Hadrusbányáról Hain Ferenc, Puskás József, Pisch László, Schuberth Károly, Zajacz János, Dirbach Lajos.

Az aláírások még most is folynak és február 4-ig még elfogadtatnak. A mai nappal körülbelül 1500 tag 2500 üzletrészzel lépett be a szövetkezetbe.

A szövetkezet helyisége, mint hírlék egyelőre Erzsébet aknán (Pacher táró) lesz és még husvét előtt megnyílik. A szövetkezet tiszteletveztői és könyvelői állásai pályázat után fognak betölteni s a jelölésnél tekintetbe vételik a Hangya központ szövetkezet ajánlata.

A párbaj.

Irta: Schmitt Sándor.

Divattal lelt időközönként a párbajjelenes mozgalom megindult s aztán, mint valami gyermekes ábránd fölött, napirendre térni. Látom a későbbi nokákat, mint csapák össze kezeiket; csodálkozva a Röntgen — sugaras, repülő-gépes XX-ik századon, hogy ez egy kopott, rongyos, ócska ruhát talán csak most lesz képes levetni.

A középkor párbaja menthető; a jelenkoré nem. A középkor eleme a vallás, a miszticizmus; a jelené a felvilágosultság. A középkor hitte, hogy a fizikai törvények modosulhatnak egy természetfölötti lénynek az igazságot kiderítő akaratára; de a jelenkor tudja, hogy az erős gyengébe és a gyenge erőssé nem válhat az igazság kedvéért. És mégis párbajozunk. A becsület lelki tulajdonság, a vivni — vagy lóni — tudás gyakorlat és vakzerenese. Hol van itt a logikai connexitas? És mégis párbajozunk, tisztelevé ez intézményt, akárcsak a dajka mesék hőseit. És akadnak ügyes, szélhámos fráterek, kik a közvéleménynek a párbaj iránti eme buta tiszteletét kizsákmányolják és a legnagyobb gazemberből becsületes ember lesz, mert párbajozott. Gratulálók neked közvélemény!

Sokat hallottam emlegetni, hogy merülnek föl az életben oly kényes afférok, miket nyilvánosan szellőztetni legkevésbé sincs szándékunkban. De kérem; vagy lény valami, vagy nem. Ha lény, úgy nem lehet szavam; ha pedig nem igaz, úgy éppen nekem fekszik érdekében, hogy az igazat napfényre hozzam! És melyik nagyobb, szebb, magasztosabb elégtétel a közvéleményé, vagy egy alaké? Dehát amit az igazság és valóság szappana le nem moshat; azt lemossa a párbaj, az a párbaj melynél csillan a kard és hallatára a nő szemé felvillan. Mert igen, itt is bűnös a nő! Miért? Egy-két pillantást kell vetnünk a párbaj múltjára, hogy kiderüljön ez a „miért”.

A történelmi múlt vissza visz egész Rousseau ós erdejébe, hol ember-emberrel és vadállatok-

kal áll szemben. Vagyis a párbaj első kiindulási pontja volt a társaság hiánya és a rideg egoizmus, hogy t. i. megvédejem magamat. A társaság nélkülözése ma már nem ható ok, tehát nem negatív positívizmus; hanem mivel társadalomban élünk, hol igen gyakran épp a közvélemény készlet párviadalra; pozitív positívizmus.

Az ós ember, midőn harcot vívott, még nem ösmerte persze a bátorság fogalmát; mert akkor mindenkinek bátornak kellett lenni és ezért nem volt senki sem bátor. A kezdetleges civilizatio is megteremtette a maga kényelmét, a más helyett való dolgozást és így már régen voltak küzdők és nem küzdők csoportjai.

Az első nem küzdők a nők és ők egyszerműud a munka első beosztói is; diacsórvén párjaikat illetve férjeiket, hogy helyettük dolgozhatnak. Az ós ember munkája a személyes harc; ezt kellett a nőnek már akkor magasztalni és honorálni bájaival. A spártai nő már „vagy ezzel, vagy azzal” ismeretes javakkal köldi fiát Marathon mezéjére. A nő mindig egy erős conservativizmus és a mi fő: praktikus. A fegyverrel összekötti enje biztonságát illetve önmagát az uniformissal. Az uniformizmus párbajoznia kell és ezért csillan a nő szemé, ha a kard villan.

A párbajt, mint ilyent, tehát mint társadalmi intézményt az antik világ még nem ismerte. A párviadal, hogy társadalmi intézménynek lehessen: az individualizmus szellemét igényelte, mely megindult a népárvándorlás, érvényesítvén az embert az antik államok omnipotentiajával szemben. Ez időre helyezhetjük a párbaj születés napját.

Volt ugyanis egy hepciáskodó és minden magasabb társadalmi, etikai és állami életre képtelen nép, a kelta; mely a párbajt, mint ilyent meghonosítja és úgy álltak ki a placera, mint mi a karambol pártira. Egszóval régi s nagyon elkorhadt fa a párbaj és érdekes ma pszichológiája. Montesquie u monarchiát így jellemzi: nagrvagyóság és bizonyos lovgagias önértzet; nem a felt jóság a fő, hanem annak szépsége; nem jogossága, hanem nagysága; nem észszerűsége, hanem rendkívülisége; az igazmondás nem igazság, hanem bátorság. Ime a párbaj kaleidoszkopja is! Meg van benne a materializmus, idealizmus, egoizmus; eszmény benne a nő; altruisztikus, bator is a vivő és sajnos — gyakran boszszuálló.

Ma a párbajt lovgagias intézménynek tartjuk, hogy miért, azt nem tudom. Az ókor jog semmi esetre sem lehet lovgagias. Gyászfátyolt borítani az apátlannal hagyott családra, még kevésbé lovgagias. És ha egy gazember párbajozik: ez nem csak hogy nem lovgagias, hanem közönséges szédeltetés.

Az igaz! lovgagiaság nem a sértetgetni mérés, hanem a tiszteletteljes viselkedés. A becsületet párbajjal venni és eladni nem lehet. A párbajt a renyhe kelták kezdeményezték és ma is a munkátlan körök dédelgetik. Komoly munka embere a párbaj szellemét nem terjesztheti.

Szépén kifejtette Bolgar, hogy társadalmi uton miképp valósulhat meg a párbajjelenes mozgalom. En csak még azt vagyok bator megjegyezni, hogy ha t. i. a katona a párbajt megveti; akkor a nő is megveti s ha a nő megveti, ugyan ki ne vetné meg?

A fő és szakiskolai ifjuság is nemes munkát végezne, ha a párbajjelenes mozgalmat szélesebb mederben folytatták.

Csak a társadalmi fellegás átalakulására van szükség és az ilyen kormány, mint a mostani fogja tudni kötelességét.

Ók! jog és Jog, Törvény, igazság! Mily kolozszaisi parodiája egyik a másiknak!

KÜL ÖNFÉLÉK.

Egy ocsodőr kiténtetése. Ferdinánd bolgár fejedelem a mult nyáron való itti tartózkodása alkalmával bronzéremmel tinte ki Rajtó István szentantali ocsodőrörparancsnokot. A király most engedélyezte az érem viselését.

— **48-as honvéd halála.** Hős volt, 16 esztában vett részt, többször kapott sebet, de a bajt mindannyiszor kiheverte; csak az egyet nem bírta kiheverni, mit a nagy sarlói véres csata utáni éjjelen egy vad természetű huszárló ejtett rajta. Ennek a lógrásznak a nyomát viselte egész életén át és ez rombolta szét tüdejét, halálát okozva neki, Hornyák János 48-as honvéd hadnagynak. Tegnap húnyt el hosszas szenvedés után, azt az adományt, melyben a miniszterelnökség utján részesült, nem soká élvezhette. Sajnáljuk, hazafüni részvétellel kísérik utolsó nyughelyére a derék hazafit.

— **Fényes bál Ipolyságon.** Hontvármegye székhelyén Ipolyságon fényes bált rendeznek e hó 8-án a vármegyei ház nagyertermében, felszerésben az ipolysági Sziz Mária szobor körülfelirésze és tatarozása, másik felszerésben az Ipolyságon felépített protestáns templom javára. A mulatság élén Lits Gyula főispán áll Ivánka László, Králik Lajos dr., Luczenhacher Pál társ elnökökkel. A rendező bizottság Hontvármegye következő elnökölő férfiakból alakult meg. Elnökök: Czobor László, id. Jakabffy István, Helmbacher Nándor, Konkoly Th. Sándor, ifj. Holzer János, gr. Wilczek Vilmos. Jegyzők: Pály Zoltán, Halvács Ödön, Czobor Miklós. Pénztárnok: Draskóczy Jenő, ellenőr Rumann Lajos, háznagyk Dabis Antal dr., Veress Gyula. A rendező bizottság elnöke báró Nyáry Alfonz, tagjai: Borkó István, Berzevics Béla, Bolgár István, Cottley Géza, Czervinka Henrik, Czompó Ede, Draskóczy Béla, Eggenhofer Lipót, ifj. Farkas Rezső, Flók László, Florián Gerő, Fodor Vilmos dr., Gregersen György, Halmay László, Holzer Béla, Hollis Béla dr., Horch Oszkár, ifj. Jababffy István, Juhász Endre, Kállay Ede, ifj. Kleinkauf Károly, Kovács-Sebestyén Gyula, Kulesár László, Lipsey Ferenc, Malaszkovszky István, Mezey Károly, Nagy Jakab, Nedeczky Béla, Neuberger Kálmán, Okolicsányi István, Pályi Pál, Rácz Elek dr., Ráth Béla dr., Reviczky Gábor dr., Rozsa Zsigmond dr., Sárpj Antal, Schönherr Károly, Sipter Dezső, Somogyi Béla, Timold József, Tolovics Kálmán, Ulrik József, Weithéimer József, gróf Wilek Frigyes dr., Winter Ármán.

— **A szegény iskolás gyermekek felruházására** a mult héten a következő adományokat küldték be a főkapitányhoz, u. m. N. N. nyugdíjas hivatalnok 5 db. ruhaneműt, Grünvald Samu 5 pár cipőt.

— **Eltűnt kis leány.** A mult héten Szvoboda Józsefné jelentést tett a rendőrségnek, hogy tízenegy éves kis leánya nyomtalanul eltűnt hazáról. A rendőrség megindítván a nyomozást pár nap alatt kiderítette, hogy a kis leány megszökött hazulról Besztercebányára, még pedig azért, mert édes anyja kegyetlenül megverte. Most aziránt folyik a vizsgálat, hogy valóban olyan kegyetlen az édes anya, hogy gyermekét véresre tudja verni.

— **A polgári dalkör estelye** jövő szombaton lesz a Városi Vigadóban. Az estélyre nagyban folynak az előkészületek s ugy a dal mint a zene-kör próbái azzal biztatnak, hogy a hangverseny a közönségnek valódi élvezetet fog nyújtani. Jegyeket már most lehet kapni.

— **Többet ésszel, mint erővel.** Sümegh és Plathy törekvő fiatal kereskedőnek úsan felszerelt üzletéből pár hét alatt két végt finom barcshetelt vettett el az ajtó mellett kitett nagy válaszlétkből. A személyzet bármennyire ügyelt is nem tudta megcsipni a furlangos tolvajt. Végre a furlangos tolvajt még nagyobb furlanggal sikerült megfogni. A sok szék között is legszebb barcshetle zűsthangu kis csengőt akasztották s azt kitélték a rendes helyre. A mult héten végre megszólt a kis csengő. Nosza az egész személyzet azt kereste, hogy kinél csenget a csengő s hamarosan meg is csipték őzv. Daubner Antalnét, amint az ajtón ki akart surranni a jó meleg barcshetével. A lopását többször büntetett tolvajt átadták a rendőrségnek, a hasznos kis csengőt pedig hálából beüzösztették a tulajdonosok.

— **Vizgák az akadémián.** A bányászati és erdészeti akadémián az első félévi vizsgálatok e hó elsején megkezdődtek és egész hónapban át fognak tartani. Minthogy az idei farsangon a mulatságok nem igen voltak el az ifjúságot a tanulástól, a vizsgák eredménye előre láthatólag jó lesz.

— **Öngyilkosság.** Schindler Sándor joghallgató Schindler Márk helyi fogyaszti hivatali alkalmazott fia a mult héten Budapestben agyonlőtte magát. Hogy a törekvő fiatal embert mi fűzte oly korán a halálba, nem lehet tudni.

— **Reményteljes csemete.** Egy kis tolvajt fogott el a rendőrség a mult héten, aki bár csak tízenegy éves, mar is raffinirozott betörő. Nem tett ugyanis egyebet a kis gézenzuz, mint feltörte nagyanyjának szekrényét s abból ellopott 50 koronát. Mikor elespték, a pénznek nagy részét elpanzarolta már. A kis akasztófavirág, aki különben Fábri József névre hallgat, átadta a rendőrség szüleinek kellő házi felnevelést.

— **Zálogházi statisztika.** Az itteni egyetlen magan-zalogintézetben a mult évben a következő forgalom volt. Zálogbelle összesen 3966 tárgyat és pedig arany, ezüst tárgyat 1060 darabot, egyéb tárgyakat 2906 darabot. Az elzalogosított tárgyak közül 4 koronán aluli értékű volt 2171 darab, tehát az összes tárgyaknak körülbelül 70 százaléka. Ez is mutatja tehát, hogy zalogházat leginkább a legszegényebb néposztály veszi igénybe. A megtartott árverések alkalmával fennmaradt feleslegekből eddig 196 korona 51 fillér folyt be a városi pénztárba s ennek nagy része a városi szegényalapot fogja növelni.

— **A kötszövőgyár vizsgálata.** A honvédelmi minisztérium igen nagy mennyiségű katonakezlyint rendelt meg a kötszövő gyárnál. A kezlyük egy része a gyárnak itteni fiókiánál készül s a munkálattal megvizsgálása céljából Rumy Géza iparfelügyelő a mult héten ide érkezett. Az iparfelügyelő megvizsgálta egyúttal az egész gyárat s meglegedését fejezte ki a tapasztalt rend fölött.

— **Temetkezési és segítő egyesület.** Az az elszomorító tapasztalat, hogy a halálesetek alkalmával a gyászolókat kedves családtagoknak elvesztése mellett még az a csapás is éri, hogy a temetéshez és a gyászhoz szükséges kel-

lekedet a rendes áraknál drágábban kénytelenek beszerezni, oly egyesületnek igyekszik létet adni, mely igazi felebaráti szeretettel közeledik az amugy is sújtott gyászoló családhoz, ellátva régióni pénzeségylettel s közbenjárva az iparosnál, kereskedőnél, hogy lehető jutányosan, saját érdekében csorbítása nélkül szolgáltatassa ki a kívánt cikkeket, E célja érdekében pénzalapot teremt csekély 5—10—20 fillér heti befizetéssel s szövetkezethe gyűjti asztalosainkat, s egyéb gyászolók kezlyit. Az egyesület alakuló ülése ma délután 3 órakor veszi kezdetét a városi ház tanácstermében hova meghívja az érdeklődőket a szervező Vörös Ferenc lb. főjegyző.

— **Az iparos ifjak önképző köre** részére alkalmas helyiséget talált az ennek kiválasztására kiküldött bizottság a Magasházban. Krepuska Lajos főmesternök és Vörös Ferenc lb. főjegyző, utóbbi az ifjúságnak képviselőjében is tüzetes előterjesztést tettek a város tanácsánál a helyiségek helyreállítás ügyében s így hisszük, hogy az ifjúság még e hó folyamán bevonnult egyelő helyiségekbe.

— **A vegyes ipar társulat** folyó hó 9-én, jövő vasárnap bált rendez a városi vigadóban.

— **Városi múzeumunkról** közlemény jelent meg a bécsi Fremdenblatt január 14-ki számában, a mely a többek között érdekesen leírja az ott kiállított és 1598-ban készült nagy vas kripta ajtót, mely a Kielman von Kielman's égg Polixena kriptájáról való. Ezen felül Kielmi a közlemény, hogy a selmeci „Stadtmuseum“ rövid fennállása decára már mostan oly érdekes és gazdag, hogy a megtekintésre nagyon érdemes. — Meg kell jegyeznünk, hogy az ősz folyamán több bécsi úr és hölgy tekintette meg muzeumunkat s tetszésüknek élenk kifejezést adtak. — A városi múzeum ismét gyarapodott két régi rezes erekneső, egy csillár és egy 1592. évben től nyelven nyomtatott érdekes könyv és Selmechánya városa és régi bányászata látkepeinek megvétele által.

— **Husfogyasztási szövetkezet.** Mint biztos forráshól értesülünk a megalakult fogyasztási szövetkezet nemcsak fűszerrel, de húst is fog árúsítani. A szövetkezet igazgatósága ugyanis a mult héten tartott ülésén tarthatatlannak monddta ki azt az állapotot, amelyben a közönség kénytelen megenni az itteni mészárosokkal s elhatározta, hogy a nagy közönség érdekeit megvédi és a husárulást is bevonnja a szövetkezet üzletkörébe. Minthogy azonban a helyi mészárosokat nem szándékozik tönkre tenni, úgy határozott, hogy felhívja a helybeli mészárosokat ajánlattételre s a mennyiben ez nem vezetne célhoz, másképp fog gondoskodni a szövetkezet tagjai részére husról. Ime innen is láthatják a selmechányai mészárosok, hogy nem csak mi velünk azok a magunk féltők husonkkal, akik azt találtuk, hogy rossz és mérgező drága selmechányán a hus.

— **Tudósítás.** Az akad. segélyező egyesület január hó 25-én tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy az eddig szokásban volt pénzbeli segély helyett fől- vagy egész ebédet fog adni az egyesület által megbízott kostárnál. Ezuton is felhívtnak azok, kik 20—25 ögyén részére jó ebédet jutányosan árban adni óhajtanak, hogy irásba foglalják ajánlatukat Pauer János segélyező egyesületi elnök úrnál nyújtják be.

HIRDETÉSEK.

A Bányász-utcában I./140.
szám alatt lévő ház azonnal

eladó.

Bővebbet a háztulajdonosnőnél
őzv. Kuttner Márné.

Lakás kiadó.

Pech Antal-utca 22. sz. alatt I.
emeleten egy nagy utcai lakás
augusztus elsejétől

kiadó.

Bővebbet a háztulajdonosnál
őzv. Mihálik Istvánné.

105. tkv. sz. 1902.

Árverési hirdetményi kivonat.

A selmecbányai kir. bíróság mint telek-
könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Gressner János
végrehajlatának Borguláné Kaszár Magda végre-
hajlást szenvedő elleni 34 K 25 f lökekövetelés
és jár. iránti végrehajtási ügyében a selmecbá-
nyai kir. bíróság területén fekvő Borguláné
Kaszár Magda tulajdonánál bejegyzelt a selmech.
1549. tjkvb. a + 3486. hrsz. 124. népsz. ház
és kertje Selmech-Steffultón ezennel adószert
2158 Khan megállapított kiállítási árban az árve-
rest erendeit és hogy a fentebb megjelölt ingat-
lanok az 1902. évi március hó 27-ik napján
déléltől 10 órakor a selmech-steffultói rendőr-
biztos irodájában megtartandó nyilvános árverés-
en a megállapított kiállítási áron alul is el-
adva lesz.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatl-
nak beszárnak 10%-át készpénzben, vagy az
1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal
számított és az 1881. évi november hó 1-én
3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §.
kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött
kezelő levélnek, vagy az 1881. LX. t.-cz. 170.
§-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál
előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elis-
mervényt átszolgáltatni.

Kelt Selmechánán, 1902. évi január hó 17.
napján.

A selmecbányai kir. járásbírósg mint telek-
könyvi hatóság.

Liha, kir. járásbíró.

Szőlőoltványok

szokás any minőségében.

A legkiválóbb 42 bar- és csemefajlo-
kban fajtiszta, teljes jótállással.

Élőkerítés.

Gleditschia csemetek és magvak.

Uradalomnak, községeknek három évi
törlesztésre is adatik.

Óriás törvén, igen gyorsan fejlődő süvény növény. Ez az
egyedül, melyből oly örökös kerítés nevelhető par év
alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nemiogy ember,
de semmiféle állat, még az apró nyulak sem halhatná-
nak át. Minden rendelkezéshez rajzokkal ellá-
tott útlevél és kezelési utasítás mellé-
keltetik. Ezer esemete elég 200 méterre. — Ára 12
korona.

Óriás jövedelmet biztosító vol-
tánál fogva, ennek tenyésztése
számos gazdaságban az utóbbi
időben rendkívül elterjedt.

Szines fénynyomátű fűrészek ingyen és bér-
mentve küldetik minden rendelési kötelezettség nélkül.

Arzárjézősen kívül még egy olyan könyvet kap
ezzel, ki azt címére ingyen és bérmentve küldetni kéri,
mely nincsen az a ház, vagy család, a hol annak tartal-
mát hasznára ne fordítanák, városban, falun, pusztán, gaz-
dag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak
is igen érdekes áll, kik rendelni semmit nem
akarnak, mert benne számos oly közlemény foglat-
tatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek.
Gim.

„Érmelléki első szőlőoltvány-telep“ Nagy
Gábor Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

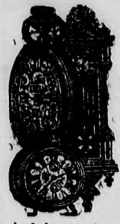
Nyavalyatörés.

Ki nyavalyatörésben, gör-
csökben és más idegbetegsége-
kben szenved, kérje annak leírás-
át, mely ingyen és bér-
mentve kapható a „Schwanen
Apotheke“ által Frankfurtban
a Maina mellett.

Jó és olcsó árak,
3 évi jótállással vevőknek
Konrad János
Óragyára arany, ezüst és ékszer árú
szállító-háza

Brix (Csehország)
Jó nikel-rem. óra frt 3.75.
Valódi ezüst-rem. óra frt 5.80.
Valódi ezüst lánc frt 1.20.
Nikkel ébresztő óra frt 1.95.
Cégom a es. és k. birodalmi
címerrel van kitüntetve, számtalan
arany, ezüst kiállítási érem vala-
mint ezernyi elismerő-levél van
birtokomban.

Nagyképesárjegyzékinyen és bérmentve.

A közhétes csillapítják a kipróbált és izletes

KAYSER
mell bonbonjai.

2740 közjegyzőleg hitelesített bizo-
nyítvány tanúsítja a biztos si-
kért a köhögés, rekedtség, hurut
és elnyáladásodásnál. Más helyébe ajánlott
bonbonokat utasít vissza!

1 csomag ára 20 és 40 fillér.

Kapható: **MARKUS M.**
czukrárszadjában Selmechbányán,
Deák Ferenc-utca 17 saját ház.

Főliségessé válik a kereskedelmi utazó, szük-
ségtelenné a fővárosba való utazás annak aki

Menyaszonyi kelengyét

beszerezni ohajt.

Tisztelettel alulírott oly kedvező helyzetben
vagyok hogy a kontingens legelső legnagyobb fehé-
renemű szállítóival

Schostal és Härtlein céggel

cs. és kir. udvari szállítókkal,

(mely cég legutóbb: Erzsébet főhercegnő kelengyé-
jének nagy részét készítette.) Állandó összeköttelést
tartok fenn.

Rendelmények felvétele ezéjjából remek
mintagyűteményt tartok készletben mindenféle
ágynemű és fehérműlekből.

Ezzel kapcsolatban vászon és damasztárú
kávésterítékek paplonok és egyéb cikkekből
is egy raktáram valamint gazdag mintagyűtemé-
nyeim is vannak részben honi részben
külföldi gyárosoktól.

Az árúk elsőrendű minőségéért az árak
olcsóságáért teljes felelősséget vállalok.

Bővebb felvilágosítást készségesen nyújtok.

Külföldi tisztelettel

Goldner Adolf

k zmű- és divatáru-kereskedő.

Bérbeadó ház.

Ezüst-utca 11. sz. alatt lévő ház 5 szoba,
1 konyha, 1 pince és bozzá tartozó helyi-
ségek azonnal

bérbe-adó.

Bővebbet a háztulajdonosnőnél:

Hoschek János.

Aeetylvilágítási telepeknek, berendezését, saját sza-
badalmak szerinti kivitelben, jótállás mellett, úgy a
biztos működésért valamint szolid kivitelért előláll

Klemm & Nowak

nevelvilágítási készülékek gyára és fémöntőde

Kolozsvártt. (Pályaúdvár.)

Prospektusok, elismerőlevelek úgy költségvetések kívánatra
bérmentve küldetnek.

Mindenemű fémöntődei munkák elkészítése, úgyminő
cégtablak, víz, gáz és gőzfelzerelési
tárgyak, perzselyek stb. saját anyag behi-
dőt mintá vagy rajz után, szolid kivitelben és
jutányos árban elővállattanak.

Peronospora fecskendő (Cemorell) elis-
mert legjobb szerkezetűket legolcsóbbá kivitelben
kaphatók.

Prima Cali. Carbidió nagy raktár.

A világítási telepe berendezésén járta, ügyes és szolid
képviselek kerestetnek.

Vasárnap és ünnepnapokon

friss

farsangi fánk

és

Hasche

kapható.

Borhegyi István

czukrárszánl Ezüst-utca I./14.

2339. sz./1901. tkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A selmecbányai kir. bíróság mint telek-
könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Nemező Pal
végrehajlatának Schiller János végrehajlást szenvedő
elleni 540 K tökekövetelés és járuléka iránti
végrehajlást ügyében a selmecbányai kir. bíróság
területén fekvő Schillerné Ilesik Jozefa, Schiller
Antal, Schiller János és Schiller Gábor tulajdo-
nánál bejegyzelt a pjeri 224 tjkvb. a + 1273.
hrsz. Gumanina nevű rét 9 K az 1274. hrsz.
ugyanoly nevű szántó 16 K az 1275. hrsz. ugyan-
oly nevű rét 1 K az 1276. hrsz. ugyanoly nevű rét
3 K az 1278. hrsz. ugyanoly nevű szántó 37 K
az 1279. hrsz. ugyanoly nevű rét 1 K az 1280.
hrsz. ugyanoly nevű szántó 12 K az 1281. hrsz.
ugyanoly nevű szántó 48 K az 1283. hrsz. ugyan-
oly nevű szántó 10 K az 1284. hrsz. ugyanoly
nevű kert 1 K az 1285. hrsz. ház 79. népsz. sz.
a. udvarral 1 K az 1286. hrsz. gumanina nevű
rét 1 K az 1287. hrsz. ugyanoly nevű rét 38 K
az 1288. hrsz. ugyanoly nevű rét 2 K az 1289.
hrsz. ugyanoly nevű rét 9 K az 1295. hrsz. ugyan-
oly nevű 1 K az 1296. hrsz. ugyanoly nevű rét
222 K az 1297. hrsz. ugyanoly nevű szántó 144
K az 1298. hrsz. ugyanoly nevű szántó 4 K az
1299. hrsz. ugyanoly nevű rét 2 K az 1300. hrsz.
ugyanoly nevű szántó 16 K végre az 1282. hrsz.
ugyanoly nevű rétől Schiller Jánost 1/2 részben
illeté jutalékára 70 K 1 f ezennel adószert meg-
állapított kiállítási árban az árverést erendelle,
és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1902.
évi február hó 13-ik napján délétől 10 órakor a
H-gyban közösi bíró hazánál megtartandó
nyilvános árverésen a megállapított kiállítási áron
alul is eladva lesznek.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatl-
nak beszárnak árának 10%-át készpénzben
vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal
számított és az 1881. évi november hó
1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet
8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a
kiküldött kezelő levélnek, vagy az 1881. LX. t.-c. 170.
§-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges
elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismeré-
nyét átszolgáltatni.

Kelt Selmechánán, 1901. évi dec. hó 4-ik
napján.

A selmecbányai kir. bíróság telekkönyvi
hatósága.

Liha, kir. aljbíró.

